

## Mechanismen van LOB

Door Nicky de Vries voor de OPeRA conferentie op 17 oktober 2024

Gebaseerd op: de Vries, N., Meeter, M., & Huizinga, M. (2024). Why, when, and for whom does career education in secondary schools work? A qualitative study of stakeholders' perspectives in the Netherlands. *Education Sciences*, 14(7), 681.

<https://doi.org/10.3390/educsci14070681>

### Mediatoren

*Toegang tot op maat gemaakte ondersteuning en persoonlijke aandacht* benadrukt het belang van het ontvangen van hulp die aansluit bij de unieke behoeften van elke leerling. Belanghebbenden merkten op dat leerlingen waarde hechten aan de persoonlijke interacties waarbij ze zich gehoord voelen en hun individuele ervaringen kunnen delen. Door te erkennen dat elke leerling verschillende eigenschappen heeft en zich in een eigen tempo ontwikkelt, is maatwerk essentieel in het continuüm van onderwijs.

*Authenticiteit* benadrukt de waarde van authentieke inkijkjes in studies en beroepen, in tegenstelling tot mogelijk bevooroordeelde of geïdealiseerde weergaven. Leerlingen zien informatie van instellingen vaak als geïdealiseerde weergaven en beschouwen de beschrijvingen van bijna-leeftijdsgenoten als oprechter.

*Loopbaanoriëntatie* verwijst naar het ontdekken van beroepen en studieprogramma's, evenals het bijstellen van eigen vooropgezette ideeën daarover, met name in relatie tot het opdoen van ervaringen.

*Loopbaanreflectie* houdt in dat men eigen ervaringen en gedachten analyseert en evalueert door kennis over zichzelf te integreren met kennis over een studieprogramma of beroep. Dit proces, vaak gecombineerd met activiteiten gericht op interactie, zelfinzicht en ervaringen, helpt leerlingen om hun gevoelens en gedachten te ordenen en structureren.

*Aansluiting bij belevingswereld van leerlingen* betekent het afstemmen van activiteiten op de bestaande kennis en interesses van leerlingen. Op deze manier kunnen docenten het begrip van leerlingen over mogelijke loopbaanpaden verbeteren. Dit kan inhouden dat vertrouwde inhoud wordt geïntegreerd of dat interactie plaatsvindt met mensen die herkenbaar zijn voor de leerlingen.

*Zelfkennis* verwijst naar het verkrijgen van inzicht in de eigen unieke kenmerken en het integreren daarvan in een samenhangend zelfbeeld, met name door activiteiten die zelfinzicht bevorderen en ervaringen bieden.

*Keuzevaardigheden* verwijzen naar het leren hoe men weloverwogen keuzes kan maken en kan omgaan met externe verwachtingen, vooral die van ouders.

*Diverse perspectieven* houden in dat leerlingen worden blootgesteld aan verschillende standpunten door interacties met diverse individuen, waardoor hun begrip van loopbaanmogelijkheden wordt verbreed.

*Netwerkvaardigheden* verwijzen naar het vermogen om professionele connecties op te bouwen en te onderhouden, wat de toegang tot educatieve en carrièrekansen vergemakkelijkt.

*Het thuisgevoel* omvat gevoelens van verbondenheid met een educatieve of professionele omgeving door middel van sociale interacties en de sfeer, wat de percepties van leerlingen over hun aansluiting bij de omgeving beïnvloedt. Dit mechanisme is vaak intuïtief, hoewel leerlingen mogelijk hulp nodig hebben bij het verwoorden van die gevoelens.

## **Moderatoren**

### Didactische factoren:

*Activatie* verwijst naar de mate waarin loopbaanoriëntatie-activiteiten de actieve betrokkenheid van leerlingen stimuleren. Belanghebbenden benadrukten de cruciale rol van activerende componenten bij het bevorderen van effectiviteit, en merkten op dat activiteiten die gebrek hebben aan activatie als minder impactvol worden ervaren.

*Balanceren tussen autonomie en verplichting* houdt in dat er een optimale balans wordt gevonden tussen de autonomie van leerlingen en de verplichte aspecten in loopbaanoriëntatie-activiteiten. Belanghebbenden benadrukten het belang van het geven van autonomie aan leerlingen in hun studiekeuzeprocess om betrokkenheid te bevorderen, terwijl ze ook de behoefte aan een zekere mate van structuur en begeleiding erkenden, aangezien leerlingen aangaven soms "een duwtje in de rug" nodig te hebben.

*Bewustzijn van loopbaanoriëntatie* verwijst naar de erkenning van leerlingen dat activiteiten deel uitmaken van loopbaanoriëntatie, een factor die als aanzienlijk invloedrijk wordt beschouwd op de waargenomen effectiviteit van dergelijke activiteiten. Belanghebbenden merkten op dat leerlingen soms niet in staat waren bepaalde activiteiten als gerelateerd aan loopbaanoriëntatie te identificeren.

*Veiligheid* betreft het creëren van een ondersteunende omgeving die deelname van leerlingen aan loopbaanoriëntatie-activiteiten aanmoedigt. Activiteiten in kleine groepen of één-op-één worden als veilig ervaren, net als anonieme en online activiteiten. In deze settings voelen leerlingen zich comfortabel om vragen te stellen en

zichzelf te uiten zonder angst voor oordeel. Wanneer leerlingen bekend zijn met de betrokken personen, wordt een activiteit ook als veilig ervaren. Situaties die als minder veilig worden beschouwd, worden door leerlingen vermeden.

*Vaardigheden en houdingen van docenten* omvatten hun vermogen om verbinding te maken met leerlingen, deel te nemen aan gesprekken over hun toekomstige aspiraties, en de noodzakelijke vaardigheden en houdingen om loopbaanoriëntatie te bieden.

#### Individuele factoren:

*Identiteitsontwikkeling* verwijst naar de verschillen in de bereidheid en betrokkenheid van leerlingen in het proces van studiekeuze.

*Invloed van ouders* verwijst naar de betrokkenheid van ouders bij het proces van studiekeuze van leerlingen. Het betrekken van ouders heeft verschillende voordelen, zoals het bieden van aanvullende perspectieven en het goed kennen van hun kind. Echter, belanghebbenden merkten op dat er aanzienlijke variatie is in de mate van positieve ouderlijke betrokkenheid onder leerlingen. Terwijl sommige ouders een hoog niveau van betrokkenheid en ondersteuning tonen, nemen anderen mogelijk niet actief deel aan discussies over studiekeuze thuis of leggen (te) veel druk op.

*Sociaal en cultureel kapitaal* verwijst naar het netwerk van contacten en relaties en de opgebouwde kennis in loopbaanoriëntatie die leerlingen bezitten. Dit omvat hun begrip van het diverse scala aan beroepen en studieprogramma's, evenals de waargenomen status die aan bepaalde paden is verbonden.

#### **Meta-moderator**

*Een doorlopende leerlijn* verwijst naar de mate waarin loopbaanoriëntatie-activiteiten zijn geïntegreerd in een programma dat meerdere jaren binnen de school beslaat, bij voorkeur beginnend in de vroege jaren van het secundair onderwijs. Belanghebbenden waren het erover eens dat een geïntegreerd curriculum belangrijk is. Scholen die deze aanpak al hebben aangenomen, gebruiken doorgaans de eerste jaren van het secundair onderwijs om de ontwikkeling van het zelfbeeld van leerlingen en de keuze van examenvakken te ondersteunen. Vervolgens richten ze zich op het verkennen van studie- en loopbaanmogelijkheden en het afstemmen hiervan op het zelfbeeld van de leerlingen.

#### **Contextuele factoren**

*Inbedding binnen het schoolteam* verwijst naar de verdeling van verantwoordelijkheden, autonomie en samenwerking onder teamleden met betrekking tot loopbaanoriëntatie.

*De schoolpopulatie* verwijst naar de sociaal-economische en sociaal-culturele achtergronden van leerlingen binnen een school. Hoewel deze factor vooral werd benadrukt door beleidsadviseurs in het hoger onderwijs, benadrukt het de diverse behoeften van leerlingpopulaties. Verschillende populaties kunnen verschillende niveaus van autonomie, aandacht en ondersteuning vereisen.

*Maatschappelijke druk en verwachtingen* verwijzen naar de druk en verwachtingen die door de samenleving op adolescenten worden gelegd. Belanghebbenden benadrukten twee onderscheidende drukpunten: de betekenis van de studiekeuze en de opwaartse druk. Wat betreft het eerste voelen leerlingen de drang om de "juiste" keuze te maken, aangezien een verkeerde beslissing kan leiden tot uitval en financiële gevolgen. De tweede druk is de verwachting om een hoger onderwijsdiploma te behalen.

*Tijd- en budgetbeperkingen* verwijzen naar de beperkte middelen die aan loopbaanoriëntatie binnen scholen zijn toegewezen.

## Soorten activiteiten geïdentificeerd als *best practices*, inclusief voorbeelden en gekoppeld aan mediators en moderators

| Categorie                                                                                                                                                                                                                                                | Voorbeeld activiteiten                                                                                                                                                                                                                       | Mediators en moderators                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Stimuleren van interactie</p> <p>= activiteiten die leerlingen de gelegenheid bieden om ideeën, overtuigingen en reflecties uit te wisselen met studenten in het hoger onderwijs, medeleerlingen, docenten en/of ouders.<br/>→ meestal in school.</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Eén-op-één gesprekken met mentor of decaan</li> <li>• Presentaties van oud-leerlingen over hun studie</li> <li>• Oefeningen tijdens mentorles waarbij leerlingen met elkaar discussiëren</li> </ul> | <p><i>Mediators</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Authenticiteit</li> <li>• Loopbaanreflectie</li> <li>• Belevingswereld</li> <li>• Keuzevaardigheden</li> <li>• Diverse perspectieven</li> <li>• Ondersteuning op maat</li> </ul> <p><i>Moderators</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Bewustzijn van LOB</li> <li>• Balanceren tussen autonomie en verplichting</li> <li>• Veiligheid</li> <li>• Vaardigheden en attitude van docenten</li> </ul> |
| <p>Stimuleren van zelfkennis</p> <p>= activiteiten die leerlingen aanmoedigen om inzicht te krijgen in hun eigen talenten, interesses en motivaties.<br/>→ meestal in school.</p>                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Vragenlijsten en testen (persoonlijkheid, interesses, studiekeuze, competenties)</li> <li>• Het Kwaliteitenspel</li> <li>• Tijdlijn met belangrijke momenten maken</li> </ul>                       | <p><i>Mediators</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Loopbaanreflectie</li> <li>• Ontwikkelen van zelfkennis</li> </ul> <p><i>Moderators</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Activatie</li> <li>• Identiteitsontwikkeling</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                   |
| <p>Betrekken van ouders</p> <p>= activiteiten die actief de ouders van leerlingen benaderen als partners in het loopbaanoriëntatieproces<br/>→ meestal in school.</p>                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Driehoeksgesprekken tussen leerlingen, ouders en mentoren</li> <li>• Informatieavonden voor ouders</li> </ul>                                                                                       | <p><i>Mediators</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Diverse perspectieven</li> </ul> <p><i>Moderators</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Invloed van ouders</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                               |

| <b>Categorie</b>                                                                                                                                                                                                                                         | <b>Voorbeeld activiteiten</b>                                                                                                                                                | <b>Mediatoren en moderatoren</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Bieden van ervaringen</p> <p>= activiteiten die leerlingen blootstellen aan professionele omgevingen, studieprogramma's, instellingen of facetten van het studentenleven.<br/>→ meestal buiten school.</p>                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Stages</li> <li>• Meeloopdagen bij een studie in het hoger onderwijs</li> </ul>                                                     | <p><i>Mediatoren</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Loopbaanoriëntatie</li> <li>• Loopbaanreflectie</li> <li>• Ontwikkelen van zelfkennis</li> <li>• Netwerkvaardigheden</li> <li>• Thuisgevoel</li> </ul> <p><i>Moderatoren</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Balanceren tussen autonomie en verplichting</li> <li>• Sociaal and cultureel kapitaal</li> </ul> |
| <p>Bieden van informatie</p> <p>= activiteiten die leerlingen de mogelijkheid bieden om informatie te verkrijgen over inschrijving, beroepen, studieprogramma's, instellingen of facetten van het studentenleven.<br/>→ meestal in school of online.</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Banenmarkt of studiemarkt</li> <li>• Instagrampagina van decaan met posts over open dagen en andere relevante informatie</li> </ul> | <p><i>Mediatoren</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Loopbaanoriëntatie</li> </ul> <p><i>Moderatoren</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Veiligheid</li> </ul>                                                                                                                                                                                                     |
|                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                              | <p><i>Meta-moderator</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Doorlopende leerlijn</li> </ul> <p><i>Contextuele factoren</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Inbedding in schoolteam</li> <li>• Maatschappelijke druk</li> <li>• Schoolpopulatie</li> <li>• Tijd en geld</li> </ul>                                                                                     |